

A VÁROSI TÖMEGEK WEEKENDJE

A MAI rohanó, idegbomlasztó korszakban, mely az emberi szervezet fizikai és szellemi erőit nap-nap mellett teljes mértékben igénybeveszi, mind nagyobb szerep jut a sorvasztó munkát követő szükségyszerű pihenésnek. Nem a régi értelemben vett szórakoztató, játékos, rendszertelen vakációzásnak, hanem a megfeszített idegrendszer teljes tervszerű és racionális kikapcsolásának. A modern ember élete legtöbbször szerteágazó érdekeltségek bonyolult összetétele, amit részben a mai nehéz idők gazdasági helyzete, részben pedig a technika új lehetőségeiből fakadó egyetemesebb érdeklődés hoz magával. A múlt emberének békésen kocogó napjaihoz képest a mai ember életének számtalan eseménye s a feltorlódo problémák rendezése olyan ellentétet mutat, mint a nagyváros utcaforgalmának képe a múltban és a jelenben. Ma a nagyvárosokban a közlekedés megoldása égetően fontossá lett s a régi viszonyoknak megfelelő utcaszélességek és térkereszteződések elégteleneknek bizonyultak a nagyszámú és különböző rendeltetésű járművek levezetésére, úgyhogy irányított forgalomra, közlekedési rendőrökre, sőt a tökéletlen emberi erők kiegészítésére szolgáló automatikus klotürlámpák üzembehelyezésére volt szükség. Ennek az irányító lámpának három színe van. A vörös fény tilos pályát jelent, a zöld pedig szabad átvonulást. A két fény között azonban megjelenik a harmadik szín, a sárga és ekkor minden jármű, minden gyalogjáró megtorpan egy pillanatra, hogy a beállott nyugalomban tájékozódva és megpihelve folytassa útját a következő fényvillanásnál a gép parancsszavára. Erre a nyugalmatadó sárga fényre van szüksége a modern embernek élete hatalmas forgalmának lebonyolítása közben. Egy hosszú, mély lélekzetre, amiben kipiheni az előző fáradalmakat, izgalmakat és erőt merít a jövő nehézségeinek leküzdésére. Ezt a sárga fényt jelenti a hétfői pihenés, a weekend.

Téves dolog volna azt gondolni, hogy az emberek visszavágyódása a természethez valami új gondolat. Megtaláljuk a szabadban való mozgás és pihenés szeretetét végig az összes országok történelmében. A görögök olympiai játéka, a rómaiak tusculanuma, a középkori lovagtornák, vadászatok, Marie Antoinette majorsága, az előkelő világ pásztorjátékai a rokokó korban, mind ennek a törekvésnek korszerű megnyilvánulásai. A múlt század szellemieskedésének reakciója már a 80-as években jelentkezett a különböző turistaegyesületek létesülésekor. Az angolok kezdték meg a sort 1855-ben az Alpinclubbal. A bejutás ide még nagyon nehezen ment. Személyi ajánlásokon kívül az Alpok megmászása, Afrika vagy India beutazása és

hasonló turistateljessítmények voltak szükségesek ahhoz, hogy a felvétel ünnepélyes keretek között megtörténhessen. A hatalmas méretű tagsági igazolvány díszoklevélszerűen ismerte el és sorolta fel az új tag összes turisztikai eredményeit. Az exkluzív szakegyesületeket csakhamar népszerű turistaegyesületek alakulása követte. Ezeknél már a természet szeretete, turistaalkotások, menházak építése és főleg a megszervezett kirándulások népszerűsítése volt a fontos. Ahogy a mai versenyvilágban újra sportjellegű öltöző turistaegyesületekből kiválnak a weekendalakulások, úgy keletkeztek annak idején a szigorú turisztikai klubok nyomán a kiránduló turisták egyesületei. Megalakult 1862-ben az österreichischer Alpenverein, ezt követte a Schweizerischer Alpenklub, Subalpino Italiano, Deutscher Alpenverein, Magyarországon pedig az első turistaegyesületet, a Magyarországi Kárpát Egyesületet 1873-ban alapították. Tulajdonképpen a turisztika fejlődését is úgy tekinthetjük, mint a természet megközelítésére irányuló törekvések egyik formáját, amely sokat változott az idők folyamán, míg a mai népszerű, mindenki által elérhető weekendezés formájáig eljutott.

A nagyvárosi ember örök vágyát a zöld területek és szabad természet felé érdekes és egyedülálló példában mutatják be a német Laubkolóniák. Már a 70-es háborút követő nagy lakásínség idején egyes városokat körmező, sőt magában a városokban lévő szabad területeken zöldecsés és gyümölcsös kerteket létesítettek. Az egészségtelen bérkaszányákban lakó friss, levegő után szomjazó emberek kis telkeket béreltek, ahol a rendelkezésükre álló szabad idő alatt saját kezük munkájával művelték a sovány földet, így látva el háztartásukat zöldecséssel és gyümölcselel. Néhol csak kis szerszámkamrát róttak össze a kert közepén, egyes helyeken azonban egész csinos kis házakat építettek, ahol a tulajdonos és családja szombat-vasárnap, vagy hosszabb szabadság idején kint is alhatott. Ezek a kistermelők minden időben megneveléssel küzdöttek. Felmondták nekik időnként a bérletet, kilakoltatták őket, razziaikkal zavarták és vándoroltatták a tulajdonosukat. Mindezen nehézségek és akadályok dacára számuk egyre növekedett. Ma Berlinben minden hetedik lakosnak van egy ilyen kis, 20—30 öles kertje és az ezekben a kertekben termelt gyümölcs értéke évenként a másfél millió márkát megközelíti. Újabban törvényeket hoznak a kiskertek szabályozására és állandósítására, mert felismerték ennek a mozgalomnak nemzetregeneráló hatását. A német kiskertészek valóra váltják azt a régi költői mondást, hogy mikor az emberek az elveszett paradicsomról álmodnak, kertet alkotnak.

Hazánkban a Miskolc város mellett elterülő Avas-hegy lejtőjén épült régi borpincék felelnek meg legjobban a mai weekendgondolatnak. Ezekhez a hegyoldalakra vájt pincékhez rendszerint egy kis ház vagy szoba csatlakozik, ízletesen elrendezett kis kerttel. Szombatonként ide rándult ki a család és a jóbarátok, hogy a magyar ember természetéhez oly nagyon hozzátartozó kedélyes borozgatás közben beszélgetéssel, politikálással pihenje ki az elmúlt hét fáradalmait.

Végtelen a sora a múlt azon szokásainak, emlékeinek, melyek mind a weekendmozgalom mai formájának előkészítői voltak. Amiben

a XX. század hétvégi pihenése mindezekről különbözik, az szociális jelentőségében rejlik, mert kollektív eszméktől irányítva szombat délutántól vasárnap estig mindenki számára lehetővé akarja tenni a pihenést, szórakozást és felüdülést. Társadalmi, anyagi és nemi különbség nélkül minden polgár ízlése és tehetsége szerint rendelkezhet hétvégi szabad idejével.

Pihenés és felüdülés alatt a modern ember a szabadban való mozgást érti. A szellemi munkásoknak jól esik elenyedt izmaikat fokozott tevékenységre serkenteni, de még a testi munkás szervezete is megkívánja a szabad levegőn való szórakoztató testmozgást. Az emberek rájöttek, hogy a testi és szellemi erők regenerálására legalkalmasabb a nap, levegő és a mozgás. Az elnyomított test követeli a maga jogát. A neveléstől kezdve a divatig mindenütt megindult a test forradalma. Az iskolákban a poros tornatermekben tartott, szabadgyakorlatos tornaórák helyett ma a tornászás és a testápolás rendszeresen kiépített programjával találkozunk. Szabad tereken, tágas udvarokon tanítják a jövő nemzedéket testük edzésére és izmaik fejlesztésére. A tornászás kinőtt az iskola falai közül s ma minden modern ember házában megtaláljuk a viszonyainak megfelelő tomafelszerelést. Akinek anyagi erői nem engedik meg a költséges befektetéseket, az is elvégzi valamely módszer szerint reggeli tomagyakorlatait. A női divat a páncélfűzős, állig begombolt, utcaporát söprő ruhák után szabad, egyszerű, racionális formákban juttatja érvényre a modern nő életfelfogását. A szép fogalma is megváltozott. Ma nem ideál többé a szoba fülledt levegőjében sápadtra kényszerített, tehetetlen, kényeskedő leányka, hanem a bátor, öntudatos, kisportolt, egészséges dolgozó nő. A versenysportok minden ágának megvannak a maga lelkes rajongói. Úszó-, póló-, autó- vagy tenniszverseny ma olyan eseményszámba megy, mint régente egy királykoronázás vagy katonai parádé. Hogy ez a felszabadult, mozgásravágyó, sportszerető felfogás minden művelt országban visszhangra talált, azt bizonyítja a sok zsúfolt szombat-délutáni kirándulóvonat, vasárnaphajnali tömött villamos, csónakoktól hemzsegő tavak és folyók, autókkal elárasztott országutak és kirándulók zajától hangos erdők. Ez a tömeges, hétvégi megmozdulás mindenütt nagy feladatot ró az erre hivatott tényezőkre annál is inkább, mert a weekendezők a megszokott élet konvencióiból akarnak kikökenni és a lehetőség szerinti legnagyobb szabadságra vágnak, sokszor tekintet nélkül embertársaikra.

A nagy tömegeket lehetőleg szét kell osztani az egész ország területén és a különböző természetű weekendezések rajongóit a maguk helyére kell juttatni. Ezzel elkerülhető az egyes helyek túlszűfolttsága. A weekendezők legnagyobb segítsége a jó közlekedés. A kimerült embert hétvégi pihenése alatt mentesíteni kell a fölösleges utazási fáradságtól. Németországban a Reichspost postaautobuszjáratokat állított be, ami egyrészt a régi időkre emlékeztető nevével a jó öreg postakocsit juttatja eszünkbe, másrészt a turistának megkönnyíti a gyors eljutást az olyan hegyek, erdők és tavak vidékére, ahová nem visz vasút. A Reichsbahn ünnepnapok alkalmával külön weekendvonatokat állít be, hogy a kirándulók nagy tömege ne zavarja a rendes

forgalmat. Angliában a mérsékelt árú weekend vasúti jegyeken kívül igen kedvelték az úgynevezett „kombinált“ jegyek, melyek megváltása az oda-visszautazást, teljes ellátást és lakást biztosít a weekend tartamára. Az Amerikai Egyesült-Államokban, dacára a magánautó általános elterjedésének, a különböző vasúti vállalatoknak mégis sikerül nagy látogatottságot felmutatni, ügyes versengés útján. Svájcban bizonyos időközökben egy-egy város vasúti kedvezményben részesül és ezzel a közönség figyelve reflektorszerűen van az egyes városokra irányítva. Ennek a weekendközlekedésrendező világforgalomnak hullámai hozzánk is eljutottak és az elmúlt években itt is, ott is tapasztaltunk weekendfejlesztő intézkedéseket. Annál szomorúbb az a jelenség, amivel az idén éppen a legnagyobb közlekedési vállalatnál, a MÁV-nál találkozunk. Bár a tavalyi weekendforgalomhoz képest az ideji kilátások sokkal nagyobb arányokkal kecsegtetnek, a múlt évek 50%-os kedvezményeit a MÁV indokolatlanul 30%-ra redukálta. Rossz politika és rossz szolgálat az államnak, ha elkedvetlenülve a nagyközönséget, megakadályozza a nemzetgazdasági szempontból oly fontos belső idegenforgalom elterjedését. A kedvezmények redukálása helyett inkább a Reichsbahn példáját kellene követnie, a vidékiek számára is adva weekendjegyeket, hogy azok nagyvárosi szórakozással tölthessék el hétféjei pihenésüket.

A weekendezés egyes államokban a helyi sajátosságok szerint más és más. Anglia, a weekendezés klasszikus hazája, már rég kialakította a hétféjei üdülés különféle módjait. Az angol weekend fő jellegzetessége, eltérően a többi országokétól, hogy vasárnap egyházi rendelkezés szerint szünetel minden színház, mozi, táncos szórakozás és sportolás. Aki tehát ilyesmire vágyik, annak a szombat délutánt kell e célra felhasználnia. Viszont szombat délben már mindenki szabad. Legkedvesebb weekend időtöltés a közeli tengeri fürdők látogatása és ez minden képzeletet felülmúló arányokat ölt. Kétúton megszervezett propagandával a legszélesebb rétegek számára lehetővé teszik a megfelelő weekendhely feltalálását. Egy-egy weekendfürdő vezetősége ízlésesen elkészített plakátokon ismerteti meg a közönséggel a helységben található szállodákat, ellátási lehetőségeket, vonat- és autóbusszjáratokat. Fejlett filmreklámmal dolgoznak. Brighton 120.000 lakosú helység egy év alatt 16 millió weekendezőt látott vendégül. Igaz, hogy a fürdőről szóló filmreklám 1500 moziban futott a szezon alatt. Az amerikai weekendezésre az autó nagyarányú elterjedése nyomta rá bélyegét. Berendezett sátorral, összecsukható ágyakkal, székekkel, praktikus konyhafelszereléssel indul el szombaton az átlagamerikai Ford-kocsiján weekend célja felé, ami vagy egy nagy weekendtelep vagy egy olcsó saját „Bungalow“. A tenger mellett weekendező angol és a vadonba ránduló amerikaival szemben a német és különösen a berlini a tóparti fenyveseket szereti. Berlin környéke számos tavával nagyon alkalmas hétféjei kirándulásokra, főleg azok számára, akik nem akarnak hosszabb utazásra vállalkozni. Ezekre a tavakra, amelyeken egyik strandfürdő a másikat éri, nemcsak vonat-, villamos- és autó közlekedés van, hanem a csatornákon át hajójáratok indulnak a város közepéből. Legújabbán a charlottenburgi Wannseenél kezdtek nagy-

arányú építkezést. A fürdő és vendéglő mellett weekendszállásokat építenek, hogy aki már vasárnap korán reggel akar hódolni a vízisport élvezetének, a szombatról vasárnapra virradó éjszakát kint tölthesse. önként felmerül a gondolat, hogy Budapest környékén mennyire kívánatos volna a Duna partján vagy valamely gyógyforrás mellett ilyen weekendszálló létesítése. Az evező weekendzőknek nagy része szívesörömet vonulna oda szombat délután vagy este, hisz a legtöbb csónakgarage messze kint van a vasúti hídon túl, a Római-fürdőben vagy Újpesten, s a reggeli fárasztó és körülményes kiutazás gyakran a szabad vasárnap fél délelőttjét is igénybe veszi. Nem csoda, hogy mire a szegény nagyvárosi ember „vízre száll”, derült hétfévi hangulatának már csak a roncsai vannak meg. Nem kell más, csak olyan lényegtelen esemény, mint pl. a szomszéd csónakjának szabálytalan kikötése és kész a parázs veszekedés, sőt verekedés, amikor csónak-, lapát-, de még fejbetörés is napirenden van.

Mily nagy mértékben lehetne segíteni ezeken az apró kellemetlenségeken a weekend kellő organizálásával és a strandfürdők és fürdőhelyek gyarapításával. A budapesti fürdők és uszodák csekély száma már a jelen pillanatban is aggasztó tüneteket mutat. Egy-egy nyári vasárnap a rendelkezésre álló kevésszámú, kisméretű fürdőkben az emberek fele nem bír jegyhez jutni. Csüggedt vagy haragos tömegek ácsorognak ilyenkor a fürdők jegypénztárai előtt, Budapesten, a kék Duna és a természetes meleg források városában. Hogy a fővárost milyen mulasztások terhelik a fürdők szempontjából, arra elég két jellemző példát felemlíteni, a kihasználatlan forrásaink közül. A zsigmondutcai lótoszos tó szépségét ízléstelen köfal takarja el és szemétdombok veszik körül. Ritka fajtájú kék vízililiomok nyílnak a párologó vizen akkor is, mikor körülötte hó lepi be a tájat. Erről a szépségről azonban még Budapest népe sem igen tud. Az óbudai Árpád-forrás hővize pedig alighogy kibuggyan a földből, egy fehéritőgyár üzeméhez használják fel s mire onnan kikerül, már csak mint szennyvíz folyik tovább kihasználatlanul, pedig szegény pesti embernek nyújthatna üdülést, sőt gyógyulást is. A fürdőkérdés részletes rendezése nemcsak Budapest székesfővárosnak, hanem az országos weekendezésnek is eminens érdeke.

Azok a weekendezők, akik nem elégszenek meg a fővárosi strandfürdők szórakozásaival, azok környékbeli és távolabbi helységek fürdőin kereshetnek hétfévi üdülést. Még a csonka ország is bővelkedik pompás weekendhelyekben. Fővárosunk közvetlen környékén a budai hegyek úgyszólván fáradtság nélkül megközelíthetők. A Sváb-hegy, Jánoshegy gyönyörű vidéke úgy a téli sportokra, mint turisztikára egyaránt alkalmasak. Akik messzebbre vágnak, azok előtt kitarja szépségeit a Pilis, a Mátra, a Bükk. Nyáron a Balaton számtalan üdülőhelye és a Bakony erdős lankái kedvelt kirándulóhelyek. Nem egész indokolatlanul hangzottak el utóbbi időben a panaszok, hogy a Balaton természeti kincsekben és szépségekből oly gazdag vidékét a nyaralók mind kevésbé látogatják, mindannak ellenére, hogy az árakat csökkentik. Sok villa és nyaralószoza egész nyáron üresen áll. A világfürdő minden kellékével rendelkezik a Balaton környéke és az idegen-

forgalom mégsem felel meg a várakozásoknak. Ez annak tulajdonítható, hogy kezelése nem egységes, hiányzik belőle az a rendszer, amire egy ilyen terület szabályozásánál feltétlenül szükség lenne. Nagyon hasznos és tanulságos volt az az ankét, amit a tél folyamán a Magyar Mérnök- és Építészegylet rendezett a balatoni kérdések megvitatására. Ez az ankét azt a határozatot hozta, hogy a Balaton műszaki rendezését egy külön állami szervre kell bízni. Olyféle munkaköre volna ennek a szervnek, mint a Fővárosi Közmunkák Tanácsának Budapest városában, s tán ennek a meglévő hivatalnak munkakörébe volna legjobban beleilleszthető ez a szép, de súlyos és felelősségteljes, nagy szakértelmet igénylő feladat. Sürgős probléma a műszaki szabályozás megoldása, mert minden elmulasztott hónap az állam anyagi kárát jelenti. Meg kell állapítani, melyek azok a nagyobb fürdőhelyek, melyek alkalmasak arra, hogy intencionális nivós gyógyfürdők legyenek. A villabeépítés területét is ki kell jelölni és a nagyrészt kulturátlan állapotban levő partmelléken weekendtelepek, esetleg táborozóhelyek létesítését kell elősegíteni. Csak egységes, szakszerű munkával, racionális rendezéssel lehet hazánk legnagyobb kincsének, a Balatonnak, a világfürdők között az öt megillető helyet biztosítani. A legendás magyar tenger mellett nem szabad elfelejtkeznünk a kedves kis, szerény velencei tóról sem, mely radioaktív vizével, romantikus nádasaival, sima homokjával különösen a gyermekes családokat csábítja hétvégi kirándulásokra.

Az itt megemlített weekend-kirándulóhelyeink csak a legfontosabbak \$ amúgyis közismertek. Vége-hossza nincs azonban azoknak a bájos, szerény falvaknak, ahol a fáradt városi ember hétvégi üdülést talál. Nagy szükség volna a rég tervbevelt országos fürdőkataszterre, amely pontosan felsorolná ezeket a helyeket és tájékoztatná a nagyközönséget az üdüléssel kapcsolatos tudnivalókról. Ez a katalógus teljes mértékben csak akkor fog megfelelni a hozzáfűzött reményeknek, ha a weekendmozgalom figyelembevételével és szakértői ismeretével fogják elkészíteni. A fürdőkön kívül a legapróbb weekendhelyeket is fel kell sorolnia ennek a könyvnek, mert a mai nehéz időkben kevés ember engedheti meg magának a régi értelemben vett fürdőhelyen való üdülést, de annál többen vágnak a kellemes és olcsó weekendezésre.

A hétvégi üdülésnek még egy nagyon súlyos problémájára kell rávilágítani, amely problémával ebben a formában és ilyen mértékben külföldön sehol sem találkozunk. Csonka hazánk legszebb vidékeit ugyanis valósággal a tilalomfák erdejének lehetne nevezni. A Bükk, a Pilis, a Börzsöny, e három gyönyörű hegyvidék, ahol bőven található békés elvonulásra helyet sokezer ember, csupa elzárt paradisiom. A békés kiránduló alig tehet pár lépést, már belebotlik a magánterületet éberén őrző erdő- vagy hegyőrbe, aki a maga pallérozatlan módján, kizárólag aznapi hangulatától vezetve, szigorúan vagy nagyon sokszor gorombán üzi el a turistákat az ígért földjének kapujából. Hiába magyarázza a weekendező, hogy csak békés átvonulásról van szó, a hatalmának tudatában lévő őr megtagad minden engedékenységet. Alig egy pár útvonal marad ilyenformán szabadon a kirándulók számára, amit azután vasámaponkint megrohannak, elárasztanak és az

ebből következő torlódás miatt a hétvégi üdülést jelentő nyugalmas pihenésre alkalmatlanná tesznek.

A vízi kirándulóknak sincs jobb sorsuk. Scylla és Charybdis között nem várt a hajósra annyi félelmetes rém, mint a dunai evezősre manapság. Kikötni jóformán sehohsem szabad, táborozni, sátrat verni szinte lehetetlenséggel határos. Tilalomfákon kívül egyes helyeken még harapós kutyák is várják a szegény — talán csak friss ivóvizet kereső — evezőst, viselkedésükkel minden szónál ékebben tanujelét adva, hogy a kirándulók személye nagymértékben ellenszenves előttük. Ennyit a weekendezők kálváriájáról.

Az erdő- és parttulajdonosok az eldobált ételmaradékokat és cigarettavégeket panaszojják fel, ami az átvonuló turisták útját jelzi. Könnyelműen rakott tábortüzek erdőégéseket okoznak, s hangos társaságok lármája a vadállomány nyugalját zavarja. A vízi táborozók sátoralapozásukkal meglazítják a földet és áradáskor a Duna hatalmas partrészeket visz magával. A kirándulók gyakran meglopják és tönkreteszik a gyümölcsöst. Ezeknek a panaszoknak gyakran komoly alapjuk van. A weekendezők sok esetben fegyelmezetlenné, hisz a weekendmozgalom egyike a világ legdemokratikusabb áramlatainak, mindenféle elemet sodor magával. A tulajdonos azonban vagyontát védi, a városi ember pedig szabadságot keres s ebből a két természetesnek látszó tényből alakult ki az a bonyolult és elkeheredett harc, ami már évek óta tart, mind hevesebbé, kíméletlenebbé fajul. A hatóságok pedig tétlenül nézik ezt. Néha, mikor valahol már túlságosan kiélesedik a helyzet, egyoldalú intézkedéseket tesznek alapos hozzáértés nélkül. Pillanatnyilag talán el is halasztják a szigorú tilalmakkal a probléma megoldását, de az ellentétek mégis fokozódnak, mert a közönség nevelésére nagyon helytelen módszer a tilalmak szaporítása. Az erdei utakról visszaparancsolt turistáknak csak nagyon kis része fog engedelmesen visszasétálni, különösen akkor, ha indokolatlan gorombáskodásban volt része, vagy ha rájön, hogy ez a tilalom egyes magánszemélyek gögös birtoköntudatának eredménye. Természetesen másképp áll a dolog, ha a vadászterületeket csak a nagyobb vadászatok alkalmával zárják le. De az év minden vasárnapján még a vadásztörvények értelmében sem lehet az ország összes erdeiben vadászat. A turistaegyesületek vezetősége úgyis állandóan azon fáradozik, hogy tagjait a köztulajdon kímélésére nevelje, akiről pedig panasz érkezik, azt igazolványa elkobzásával kizárja tagjai sorából. A weekendezők nagy tömegeit is ilyen arcképes igazolványokkal kellene ellátni egy arra hivatott szervnek, hogy ezeknek az elkobzása megtorló hatalmat adjon a tulajdonosok kezébe. Ezzel természetesen a weekendezőket anyagilag túlságosan megterhelni nem szabad, még annyira sem, mint ahogy az sport- és turistaegyesületeknél szokásos. Egyesületi megkötöttségekkel sem járhat, mert a weekendezők legfőbb öröme az, hogy semmiféle közösséghez sem tartozva, szabadon mozogjanak. A partkikötések rendezése csak akkor intézhető el, ha megfelelő szabad területeket jelölnek ki e célra. A külföldi weekend-újságok, sőt napilapok is minden héten közlik, hogy hol és milyen feltételek mellett szabad a kikötés. A Főváros feladata volna Budapest közelében — mondjuk a Lupa-sziget erre

alkalmas területén — egy nagy népstrandfürdő és weekendtelep létesítése.

A weekendező, ha megszeret egy helyet, ott szívesen telepedik le hosszabb időre, s ebből a vágyából fejlődött ki az a ma már minden országban elterjedt szokás, hogy weekendkunyhókat vagy házakat építenek maguknak. A primitív egyhelyiségű, fából összetákoltt háztól a modern komforttal berendezett praktikus weekendpalotáig mindenféle típus képviselve van ezek között. Vannak összerakható, úszó és mozgó, autó után köthető weekendházak. Az olcsósági szempont nagyon fontos ezek építésénél, s itt érvényesül leginkább a mai kor vezető jelszava: legtöbbet legolcsóbban. Nem elég a ház, telek is kell hozzá. Külföldön már egész nagy weekendparcellázások és bérterületek vannak. Nálunk ezek a fogalmak még úgyszólván ismeretlenek. Bevezetésükre nálunk, mint a külföldi államokban weekend-egyesületekre és szövetkezetekre volna szükség. A „Berliner Wochenendausschuss“, „Hauptverband der Wochenendvereine Oesterreichs“ és Angliában a „National Sundry League“ munkáját is főképp ez alkotja. Magyarországon eddig csak két helyről indult meg a törekvés, hogy a weekendezéssel kapcsolatos bonyolult kérdéseket tisztázza s a hétvégi üdülésben a nagyközönség segítségére legyen. Az egyik ilyen alakulat, az Országos Weekend Szövetség, támogatás hiányában működését beszüntette. Az Országos Magyar Weekend Egyesület dacolva a nehézségekkel, folytatja kultúrmunkáját. De egységes és az egész ország weekendtársadalmára hasznos munkásságot, sajnos, itt is be kell vallanunk, mint a társadalmi élet annyi más terén, csak állami támogatás mellett várhatunk. A weekendproblémák megoldására kellene fordítani azokat az állami és városi segélyezéseket, melyekre a soktekintetben káros és félreértelmezett nemzeti hiúságból fakadó, legtöbbször azonban egyéni érdekeket szolgáló versenysportok céljaira utalnak ki, amiről Báron Gyula a „Magyar Szemle“¹ legutóbb megjelent hasábjain beszélt. A külföldi sportverséget könnyen kiheverheti az ország, de a megnyomorított nehéz gazdasági helyzetből amúgy is sanyargatott polgár hétvégi pihenésének megrövidítését generációkon keresztül meg fogja érezni.

Reméljük, a közel jövőben nálunk is ráeszmélnék az illetékes körök, hogy milyen hatalmas lehetőségek vannak e téren birtokukban. Rájönnek a munkásweekend fontosságára is. Olaszországban Mussolini, a modern áramlatok európai szeizmográfja, kidolgoztatta az „Opera Nazionale del Dopolavoro“ intézményét, mely a munkásokat szabad idejükben foglalkoztató szervezet. Karl Vetter, az 1928-ban Berlinben tartott „Wochenend“ kiállítás vezetője azt mondja, hogy a munkástársadalomban megvan a vágy a kultúra áldásai iránt, csak ideje nincs felismerésére és élvezésére. Adjuk meg neki az időt és meg fogja találni a művelődés útját. Ez a gondolat sok esetben beigazolódott azóta. Nem kell messzire visszanezni, csak az 1930 szeptember i-i munkástüntetésre, amikor a szép idő kicsábította a nagy tömegeket a városból, mert a legtöbb munkás üdülésre használta fel a váratlan

¹ XII. k. i. m. 58.1.

szabadságot és ezen megtört a tervezett nagy tüntetés átütő ereje. Az a munkás, aki megismerte a hétvégi üdülés gyönyörűségét, az semmiféle szabadságát nem fogja zavargásokra, városi tüntetésekre használni, hanem batyukat és hátizsákokat ragadva családtagjaival csapatostól vonul ki a zöldbe, hogy a rendelkezésére álló szabad napot békés pihenéssel töltsse el. Abban az államban, ahol a weekendmozgalom jelentőségét felismerik, ott a nagyvárosok rendőri készségének alig fog dolga akadni. Az utcák csöndesek lesznek, de annál jobban visszhangzik majd a város környéke a vidám kirándulók lármájától. A szombat délutáni általános munkaszünet megteremtése és a hétvégi pihenés rendszeresítése és általánosítása legfőképpen az állam feladata, mert ez a polgárok egészségét, az egészségesen fejlődő új nemzedéket, vagyis az egészséges államot jelenti.

KAFFKA MÁRIA